

KATEDRA TEORIE KULTURY FILOZOFICKÉ FAKULTY UNIVERZITY KARLOVY

Autor práce: Mgr. Štěpán Kunstýř

Název práce: *Kultura jako bytí v těle: antropologické aspekty lidské tělesnosti*

POSUDEK RIGORÓZNÍ PRÁCE

Předmětem rigorózní práce Mgr. Štěpána Kunstýře je teoretická analýza fenoménu lidského těla jako univerzálního kulturního fenoménu a současně specifické kulturní konstrukce. Cílem práce bylo provést interpretativně koncipovanou analýzu toho, jak se lidské tělo v různých kulturních a historických souvislostech proměňuje ve specifickou vrstvu symbolů a významů, které lze číst jako svébytný sémiotický text. Autor usiluje z perspektivy postmoderní filozofie a symbolické antropologie postihnout různé diskursivní postoje k chápání lidského těla a fyzické tělesnosti. Slovy Mgr. Štěpána Kunstýře: „Moc a tělo propojují diskursivní praktiky, které tělo utvářejí. Představíme-li si kulturu...jako síť mocenských vztahů, je tělo jejím nástrojem, produktem i cílem.“ (str. 4). Z tohoto hlediska je možné tuto práci označit za příspěvek k aktuální problematice antropologie těla.

Rigorózní práci tvoří dvě vzájemně komplementární části. První část rigorózní práce je věnována analýze historických proměn diskurzu o těle. Autor se zde metodologicky opírá o kulturologický přístup akcentující studium symbolátů v „extrasomatickém kontextu“. Mezi tematické okruhy, jimž ve svých analýzách věnuje pozornost, patří problematika dualismu těla a duše jako dominantního paradigmatu západní kultury a otázky konceptualizace lidského těla prostřednictvím komplementárních opozic „tělesného a ne-tělesného“. Diplomant systematicky a přehledně analyzoval dané téma v období starověku (Platón, Aristoteles), středověku (genderový aspekt dualismu, koncepce hurmoralismu), novověku (Descartes) a moderny (postkarteziánské teorie, psychoanalýza, fenomenologie, postmoderna). Zvláštní pozornost autor věnoval také fenomenologii jako „vtělené subjektivitě“ v kontextu díla Edmunda Husserla a Maurice Merlau-Pontyho. Po tomto rozsáhlém, ale nezbytném historickém a transdisciplinárním exkurzu autor ve druhé části své práce obrátil pozornost

k problematice antropologie těla. Výchozím teoretickým rámcem jeho analýzy je kulturně konstruktivistický přístup. V návaznosti na již provedené rozbory západní tradice dualistického chápání člověka, autor z perspektivy kulturního konstruktivismu věnuje pozornost symbolickým, kontextuálním a diskursivním aspektům lidské tělesnosti. Jádrem jeho analýzy jsou jak přístupy rozvíjené na půdě sociologie a etnologie (Durkheim, Hertz, Granet, Mauss), tak antropologická teorie, kterou v rámci symbolické antropologie rozpracovala britská antropoložka Mary Douglasová. Z hlediska analyzovaných problémových okruhů Mgr. Štěpán Kunstýř tvořivým způsobem zmapoval a analyzoval velmi nosné kulturologické a antropologické téma.

OTÁZKY K OBHAJOBĚ

1. V čem vidíte zásadní přínos Mary Douglasové k výzkumu lidského těla jako systému „přirozených symbolů“.
2. Jakou hraje roli v západní kultuře postmoderní filozofie jako nástroj tvorby kulturních významů, které dnes lidé svému tělu přisuzují.

CELKOVÉ HODNOCENÍ

Obecně je možné konstatovat, že práce splňuje požadavky kladené na rigorózní práci. Mgr. Štěpán Kunstýř dobře formuloval cíl své práce a podřídil mu celkovou koncepci i metodiku zpracování jednotlivých tematických okruhů. Odborný přínos práce je možné vidět v autorově snaze analyzovat fenomén lidského těla v konkrétním kulturním kontextu a jako součást širšího vědeckého diskurzu. Autor prokázal dostatečnou odbornou kompetenci ve zkoumané problematice. Práce je napsaná srozumitelným jazykem a využívá relevantní odbornou terminologii. Vzhledem k závažnosti zkoumané problematiky a odpovídající kvalitě zpracování tématu doporučuji tuto práci k obhajobě.

V Praze 10.10.2012

PhDr. Václav Soukup, CSc.